

Motion till riksdagen

1989/90:Sf326

av Charlotte Cederschiöld (m)

Fördelning av ATP-poäng, m.m.

Det svenska ATP-systemet bygger på löften och förutsättningar som ingen politiker eller någon regering kan garantera: på tillväxt och nativitet. Om någon av dessa förutsättningar inte fyller måttet, så som vi nu nödgas åse i ekonomisk statistik, urholkas systemet successivt.

Systemet är otruggt både därför att risken är stor att många inte kommer att få ut på långt när vad de betalat in och därför att det kräver allt större resurser. Inte minst beviljar riksdagsmajoriteten sin egen generation gång på gång nya förmåner.

Konstruktionen av det offentliga pensionssystemet förenat med världens högsta totala skattetryck gör att det som lämnas till den enskilde att använda för att skapa en trygghetsbuffert för ålderdomen mer och mer kan liknas vid en allmosa. I varje fall finns inte utrymme för människor i normala inkomstlägen att bygga upp egen ekonomisk trygghet för ålderdomen, en trygghet som är skyddad från konfiskatoriska, kollektiva ingrepp.

ATP-systemet kommer inte långsiktigt att kunna tillgodose de ekonomiska behoven för de äldre om inte Sverige kommer att uppleva en tillväxtexplosion. Det gäller att börja förbereda övergången till ett mer hållbart system.

Den rimliga tanke som fanns då ATP startades, att pensionen skall stå i proportion till inkomsten, skall vara möjlig att upprätthålla för dem som vill göra motsvarande pensionsavsättningar. Prestation och utfall skall ha ett påtagligt samband. I botten skall finnas en ekonomisk grundtrygghet. Avgifter för pensionssparande för vilka ingen prestation ges är orimliga. Kombinerade med kraftigt försämrade villkor för privat pensionssparande leder dessa långt från de grundprinciper för vilka svenska folket uttalat sig i de olika förslagen vid ATP-omröstningen. Systemets avigsidor kommer successivt att framstå allt tydligare.

Inskränkningar av utlovade förmåner hotar när nu socialdemokraterna i 90-talsprogrammet kräver förlängd intjänandetid med tio år. Detta vore för många kvinnor med barnansvar helt förödande ur pensionssynpunkt. Många svenska kvinnor skulle då i praktiken riskera att få sin pensionsålder höjd med tio år alternativt motsvarande pensionsförsämringar.

Redan 65 års pensionsålder är högt internationellt sett. Vissa yrkeskategorier och kvinnor har redan fått sin pensionsålder höjd från 63 till 65 år för några år sedan. I många andra länder pensioneras kvinnor vid 60 eller 55

års ålder, exempelvis i Frankrike, Väst- och Östtyskland, Italien, Österrike, England, Ungern, Japan, Australien och Venezuela, för att ta exempel från olika världsdelar.

Mot. 1989/90
Sf326

Man måste noga skilja på att i praktiken tvinga fram höjd pensionsålder till exempel genom indragna utlovade förmåner som ändrade intjänandeti-der och att erbjuda dem som så önskar att fortsätta förvärvsarbete med för-
bättrade villkor. Det ena är tvång, det andra är valfrihet.

ATP-pensionen utvecklas nu till en enhetspension, lika för alla, genom pensionstaket. Felaktigt är att avgiftsuttaget inte motsvarar prestationen.

Straffbeskattningen på privat pensionssparande kan inte tillåtas bestå. En-
skilt pensionssparande i premiereservsystem skall gynnas. Det kommer att underlätta möjligheten att ta svenskarna ur ett från början ekonomiskt fel-
tänkt system.

Kvinnorna har generellt sett ett sämre pensionsläge än männen. Detta trots att kvinnorna i varje åldersgrupp över 16 år har en längre total arbetstid än männen. De betalar också mer skatt än männen, oavsett vilket inkomst-
läge man jämför. De får helt enkelt mindre ut av sin samhällsinsats. Samhäl-
let är totalt beroende av den arbetsinsats kvinnorna lägger ner på de nya
uppväxande pensionsbetalarna. Därför bör också kvinnor ha rätt till famil-
jens samlade ATP-poäng, liksom givetvis män, det vill säga möjlighet till ge-
mensam delaktighet skall gälla i familjens pensioner, privata och offentliga.

Detta kan ske på flera olika sätt, genom möjlighet till frivilliga föravtal om
ATP-poäng och genom giftorätt i ATP. Frivilliga föravtal skall, enligt m-fp-
c och mp, kunna träffas om privata pensionsförsäkringar. Det vore conse-
kvent att öppna möjligheten, för dem som så önskar, att även göra detta i
ATP-systemet. För dem som inte vill eller bryr sig om att träffa avtal bör
möjlighet till giftorätt finnas, precis som den gäller för övrigt som lönen
spenderas på. Pensionsavsättningen är att betrakta som uppskjuten lön och
kan jämföras med andra investeringar och sparande.

När ATP-systemet sedermera utvecklats till en folkpension har dessa reg-
ler med automatik tjänat ut. Men så länge ATP-systemet fyller nuvarande
roll krävs att det förändras så att inte ena könet missgynnas.

Det är helt orimligt att bibehålla ett system som inte ens ger möjlighet för
de familjer som så vill att rättvist fördela sitt pensionssparande.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att pensionsutredningen får tilläggsdirektiv att utreda möjligheterna för makar att rättvist fördela sitt pensionssparande genom att i förväg avtala om fördelning av ATP-poäng.
2. att riksdagen hos regeringen begär att möjligheten till giftorätt i ATP-poäng utreds.

Stockholm den 25 januari 1990

Charlotte Cederschiöld (m)